

УДК 582.73:635.6

ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Брагін А.В., аспірант
Дробітько А.В., доктор с.-г. наук, професор

Миколаївський національний аграрний університет

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України за 2024 рік в Україні намолочено 72,9 млн тон нового врожаю зернових та олійних культур, який зібраний на площі 19,5 млн га. Загалом зібрано 53,4 млн тон зернових та майже 19,5 млн тон олійних. З них зібрали гороху – намолочено 469 тис. тон, сої – намолочено 6 млн тон насіння та інші [1].

Збільшення площ під зернобобові культури (сою, горох та ін.) в Україні до 1,6 млн га призведе до поповнення колообігу азоту на 134 тис. тон. Виробництво добрив є дуже дорогим і енерговитратним, адже відомо, що на 1 тонну аміачної селітри витрачається 4 тони нафти або близько 800 м³ природного газу. І тому азот є більш дорогоцінним із загально-біологічної точки зору, ніж рідкісні благородні метали.

При розрахунку економічної ефективності вирощування гороху слід враховувати не тільки прямий вклад гороху в економічний показник року, а і його вплив як попередника на послідовні культури.

Як свідчить практичний досвід вирощування цієї бобової культури в Україні, введення гороху в сівозміну має декілька переваг: поліпшення боротьби з бур'янами в сівозміні, зменшення тиску хвороб на зернові культури (через переривання циклу розвитку багатьох збудників); відбувається фіксація атмосферного азоту в ґрунті, що має позитивний вплив на врожайність наступних культур, досить економно використовується ґрунтова волога та покращується структура ґрунту і його мікробіологічна активність.

З гороху як бобової агрокультури одержують протеїн високої якості, а отримані після його відділення крохмаль та харчові волокна – побічний продукт переробки. Гороховий протеїн має функціональні можливості для приготування таких продуктів як снеки, дієтичні батончики, супи, соуси, макарони, печиво та інші. Він також є цінним інгредієнтом з відмінною засвоюваністю для безглутенових дієт, вегетаріанської та веганської їжі.

Збагачуючи ґрунт азотом, горох є хорошим попередником для озимих культур, ярої пшениці, вівса, ячменю, проса, картоплі, цукрових буряків та інших культур. При своєчасному збиранні гороху залишається близько місяця до посіву озимих. Вирощування гороху як проміжної культури дозволяє більш інтенсивно використовувати ріллю, отримуючи по 2-3 врожаї на рік з однієї і тієї ж площі. Його можна розмішувати в різних ланках сівозмін між не

бобовими культурами. Ланки сівозмін з горохом підвищують родючість ґрунту, продуктивність культур, збір вуглеводів та білка.

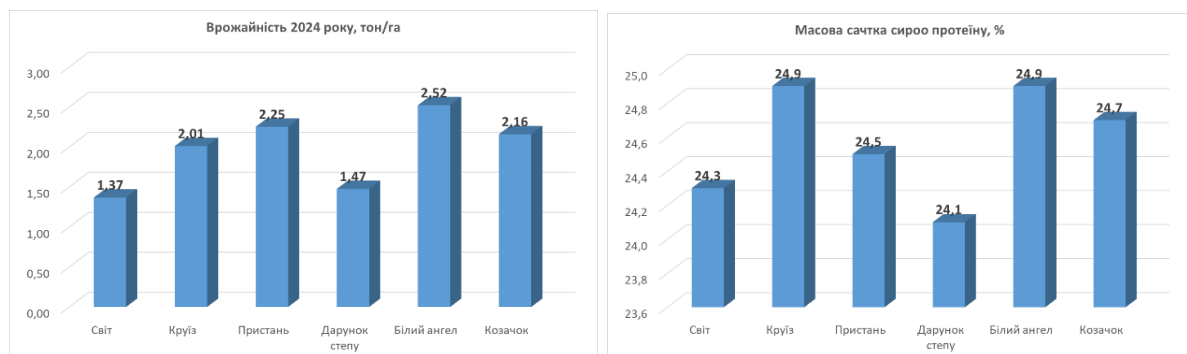
До того ж аграрії при виробництві гороху мають шанс заощадити на засобах виробництва, оскільки бобові споживають менше вмісту азотних добрив, ніж інші види агрокультур [2].

Для формування високого врожаю зерна необхідна оптимальна система живлення рослин протягом вегетаційного періоду, а також підбір найбільш адаптованих сортів. Тому вибір найбільш ефективних методів адаптивної та біологічної технологій вирощування гороху має важливе практичне значення.

Експериментальні дослідження проводились у 2024 році на дослідному полі Миколаївського національного аграрного університету. Об'єктом дослідження були процеси росту та розвитку рослин гороху, формування їх продуктивності. Досліджувались сорти гороху посівного (зернового) Світ (Svit), Круїз (Kruiz), Пристань (Prystan), Дарунок Степу (Darunok stepu), Білий ангел (Bilyi anhel), Козачок (Kozachok).

Дослідженнями встановлено, що в умовах гострої посухи 2024 р. досліджувані сорти гороху сформували урожайність зерна на рівні 1,37-2,52 т/с. га. Найвища продуктивність була за вирощування сорту Білий ангел і перевищувала показники інших досліджуваних сортів на 0,27-1,15 т/га або на 10,7-45,6%. Застосування біопрепаратів забезпечило підвищення врожайності зерна гороху на 0,08-1,17 т/га порівняно з контролем. Так, за вирощування сорту Білий Ангел, передпосівної обробки насіння біопрепаратом Азотофіт та обробки рослин у вегетаційний період Органік-Баланс одержав 3,18 т/га зерна, що на 3,5 – 20,8 % більше порівняно з іншими варіантами дослідів. В умовах півдня України поєднання передпосівної обробки насіння біопрепаратом Азотофіт і позакореневого підживлення рослин протягом вегетаційного періоду Органік-Балансом забезпечує найвищий урожай насіння гороху. Серед досліджуваних сортів найвищу продуктивність сформували рослини сорту Білий Ангел.

За результатами фізико-хімічних випробувань визначена масова частка сирого протеїну досліджуваних сортів гороху становить Білий ангел - 24,9 %, Круїз - 24,9 %, Козачок - 24,7 %, Пристань - 24,5 %, Світ - 24,3 %, Дарунок степу - 24,1%.

Важливою вимогою в сучасних умовах ведення сільського господарства, є зниження собівартості одиниці продукції та зменшення енергетичних витрат, що в результаті дає змогу аграріям підвищити прибуток.

Економічна ефективність прибуткового вирощування гороху, як і більшості інших сільськогосподарських культур, значною мірою залежить від ціни продукції на ринку. Що більшою вона буде, то вищою буде рентабельність виробництва.

Однак значний вплив на кінцеві фінансово-економічні результати господарської діяльності має собівартість продукції, адже вона формується із різних витрат, окремі із яких залежать безпосередньо від дотримання технології виробництва та правильного догляду за посівами.

Список використаних джерел

1. Українські аграрії обмолотили вже 98% від прогнозованих площ. Міністерство аграрної політики та продовольства України. (<https://minagro.gov.ua/news/ukrainski-ahraryi-obmolotyly-vzhe-98-vid-prohnozovanykh-ploshch>) від 22.11.2024 р.;

2. Брагін А.В., Дробітько А.В. Стан та перспективи вирощування гороху на півдні України. Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання продукції рослинництва: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, 21-22 березня 2024 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2024. 198 с.

УДК 631.1

СУЧАСНИЙ СТАН СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Брагін А.В., аспірант

Дробітько А.В., доктор с.-г. наук, професор

Миколаївський національний аграрний університет

Повномасштабне вторгнення російських загарбників в Україну триває вже більше 3 років. За період від 24 лютого 2022 року й до сьогодні втрачено 1 261 аграрних підприємств. І загалом аграрний сектор є одним з найбільш постраждалих від війни, збитки якому в 2024 склали понад \$80 млрд.

За даними YouControl, найбільше підприємств у цей час закрилося в Одеській, Запорізькій та Київській областях. Крім того, варто врахувати втрати бізнесів у Херсонській, Харківській, Луганській та Донецькій областях внаслідок окупації. До слова, в окупації за різними даними знаходяться 20% сільськогосподарських земель.

Найбільші втрати у сільському господарстві спричинені мінуванням території, обстрілами і, як наслідок, втратою складських приміщень, збіжжя,